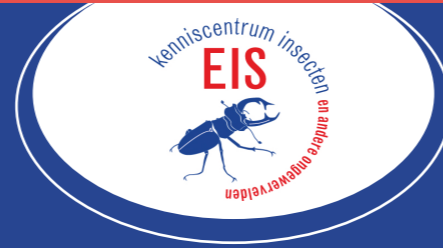

Zal de gevlekte lantaarndager Nederland bereiken?

C.F.M. (Kees) den Bieman, EIS Kenniscentrum Insecten

Sinds april van dit jaar staat de gevlekte lantaarndrager op de Europese quarantainelijst. Quarantaine-organismen zijn ziekten en plagen waarvan op basis van wetgeving binnen de EU introductie, vestiging of de verdere verspreiding moet worden voorkomen. Als deze soort Nederland zou bereiken wordt gevreesd voor schade aan een hele reeks houtige gewassen als druiven, hop, appels, steenvruchten, esdoorn, populier, walnoot en wilg.

Volwassen gevlekte lantaarndragers in rust (links) en geprepareerde met gespreide vleugels (rechts)
(Foto's: Lawrence Barringer, Pennsylvania Department of Agriculture, Bugwood.org).

Uiterlijk

De gevlekte lantaarndrager (*Lycorma delicatula*) is een opvallende soort en bereikt deze Nederland, dan is zij met een lengte van 17-27 mm veruit de grootste cicade. Deze bijzonder fraaie cicade behoort tot de familie van de lantaarndragers (Fulgoridae), een grotendeels tropische familie waarvan thans nog geen enkele soort in Europa voorkomt. De grijze voorvleugels van de gevlekte lantaarndrager hebben zwarte stippen terwijl de voorvleugelpunt sterk netvormig geaderd is. De achtervleugels contrasteren opvallend met de voorvleugels. De basis van de achtervleugels is roodgekleurd met donkere stippen, de top is zwart en het middendeel draagt een witte streep. De kop, het borststuk en de poten zijn donkerbruin tot zwart, terwijl het achterlichaam geel is met aan de bovenzijde in het midden een zwarte bandering. Verwarring met een andere Europese cicade is niet mogelijk.

Ook de nimfen zijn groot en opvallend. De eerste drie nimfale stadia zijn donker gekleurd met witte stippen, terwijl het vierde tevens laatste stadium roodgekleurd is met ook witte stippen. Geen enkele Nederlandse cicadenimf heeft dergelijke opvallende witte stippen. De eipakketten worden vooral afgezet op gladde houtige plantdelen en zijn bedekt met een waslaagje.

Verspreiding en schade

Van oorsprong komt de gevlekte lantaarndrager voor in Noord-China, Taiwan en Vietnam.

Gevlekte lantaarndrager, vierde nimfale stadium.

(Foto: Lawrence Barringer, Pennsylvania Department of Agriculture, Bugwood.org).

Derde nimfstadium van de gevlekte lantaarndrager. (Foto: Emelie Swackhamer, Penn State University, Bugwood.org)

Eipakket van de gevlekte lantaarndrager bedekt met was. (Foto: Kenneth R. Law, USDA APHIS PPQ, Bugwood.org)

Recentelijk heeft zij Zuid-Korea en Japan bereikt en sinds 2014 komt zij ook voor in het oosten van de Verenigde Staten. In Zuid-Korea is deze soort schadelijk in de wijnbouw en geeft ook last op diverse boomsoorten. Ook in de VS wordt gevreesd voor schade en wordt de gevlekte lantaarndrager bestreden. Cicaden leven van plantaardig materiaal en zijn voorzien van een zuigsnuut waarmee ze in planten boren. De gevlekte lantaarndrager prikt de floëmvaten, die suikers vanuit de bladeren naar de rest van de plant vervoeren, van haar waardplant aan. Zowel de nimfen als de adulten komen vaak massaal voor op een plant en hun zuiggedrag verzwakt de waardplant, kan leiden tot 'bloeden' van de waardplant en uiteindelijk tot het afsterven van de plant. De gevlekte lantaarndrager scheidt grote hoeveelheden honingdauw uit door het surplus aan suiker in het floëmsap. Op die honingdauw gaan schimmels groeien wat in kwekerijen en in tuinen tot esthetische schade leidt. Verder trekt die honingdauw ook andere insecten als wespen en bijen aan. De schimmel op bladeren leidt ook tot verminderde fotosynthese.

Voedselplanten

De nimfen leven op een breed scala van houtige gewassen (meer dan 70 soorten) maar de adulten leven vooral op de hemelboom (*Ailanthus altissima*). Dit betreft ook een invasieve exoot, die oorspronkelijk in ons land aangeplant werd in stedelijk gebied als straat- en parkboom. Van daaruit heeft deze boom zich in ons land verspreid naar (half)natuurlijke gebieden. De gevlekte lantaarndrager zet haar eieren in pakketten af tegen gladde oppervlakten als de stam van de hemelboom maar ook op gladde oppervlakten in de buurt van de hemelboom als paaltjes, stenen, tuinmeubels, dode planten en auto's. De nimfen en adulten van de gevlekte lantaarndrager kunnen goed lopen en springen maar de adulten vliegen slechts over beperkte afstanden. De meest voor de hand liggende transportweg over grotere afstand is dan ook de verplaatsing van eipakketten. Zo wordt vermoed dat de gevlekte lantaarndrager de VS bereikte via eipakketten geplakt op stenen geïmporteerd uit China. De hemelboom speelt een cruciale rol als eiafzet-plant voor de gevlekte lantaarndrager. Preventie en aandacht voor het voorkomen van de gevlekte lantaarndrager in ons land zou zich daarom moeten concentreren op de hemelboom.

Melden en meer informatie

Quarantaine-organismen moeten gemeld worden bij de NVWA (kan ook via EIS), zowel bij vondsten binnen (bijv. in de sierplantenketen of bij importinspecties) als in het buitengebied, zoals in tuinen of parken. Informatie hierover is te vinden op www.nvwa.nl/onderwerpen/fytosanitaire-wetgeving-vanaf-14-december-2019/q-organismen

Voor literatuurverwijzingen en een uitgebreidere beschrijving van de gevlekte lantaarndrager, wordt verwezen naar www.nederlandsesoorten.nl/content/soortinformatie, de 'exotenmodule' op het Nederlands Soortenregister.

Hier is overigens ook een uitgebreide beschrijving van de hemelboom te vinden.

